

From: Baruch Taub baruchtaub120@gmail.com

Subject: BALAK 5784

שם משמואל במדבר פרשת בלק שנה תרעה 1.

את שבעת המזבחות ערכתי. ברש"י שבעה מזבחות אין כתיב כאן אלא את שבעת המזבחות אמר לפניו אבותיהם של אלו בנו לפניך שבעה מזבחות ואני ערכתי כנגד כולם אברהם בנה ארבעה ויצחק בנה אחד ויעקב בנה שנים אחד בשכם ואחד בבית אל. ויש להבין הלוא מצינו ביעקב בנסעו למצרים בבאר שבע ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק ולמה לא קחשיב לי'. ונראה דהנה ענין מספר שבעה המזבחות שבנו האבות בודאי לא במקרה היו ובודאי הוא הדבר, דהנה בימי אדה"ר עיקר שכינה בתחתונים היתה, וכשחטאו דור אחר דור חטא אחר חטא נסתלקה השכינה עד הרקיע השביעי, וכנגדן עמדו ז' צדיקים מאאע"ה עד מרע"ה והורידו את השכינה לארץ, וע"כ בנו האבות שבעה מזבחות לדוגמא להוריד את השכינה מן הרקיע השביעי עד למטה לארץ, שאף שעדיין לא הי' זה לכלל העולם עד משרע"ה מ"מ האבות בעצמם השכינה מצוי' אצלם והי' סוד ה' עלי אהלם דוגמת בהמ"ק כמ"ש הרמב"ן. ונראה עוד לומר שענין המזבח וענין הקרבנות שונים המה זה מזה, שענין הקרבנות הוא ממטה למעלה להתקרב להשי"ת, וענין המזבח הוא ממעלה למטה לקבל הקרבנות, והיינו שנשלחת מן השמים אש של מעלה רובץ כארי אוכל קרבנין. וע"כ לדוגמא להוריד השכינה כנ"ל נעשה המזבח שהמזבח בעצמו לבד הקרבנות הוא דוגמא לזה, וע"כ אין מספר לקרבנות שהקריבו האבות כמו שיש מספר למזבחות. והנה בלעם שרצה להתדמות להאבות להוריד ג"כ השכינה לארץ להיות נעבד משבעים אומות, בנה ג"כ לדוגמא שבעה מזבחות. וע"כ לא קחשיב יעקב בבאר שבע, ששם לא נאמר מזבח כלל. והטעם י"ל שאז ירדו לגלות היפוך התגלות האלקות בארץ והשכינה ירדה עמו למצרים, והי' הענין האלקי בהתעלמות, ע"כ לא בנה אז מזבח

אמת ליעקב במדבר פרשת בלק פרק כב פסוק יח.2

(יח) אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי' ה'2)

אם נדקדק נראה שיש שינוי לשון בין מאמרו של בלעם למאמרו של רבי יוסי בן קסמא במסכת אבות [פ"ו מ"ט]: אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות איני דר אלא במקום תורה, והיינו משום שבלעם נתן מדה וגבול להחלטתו, כי אולי אם יתן לו בלק שני בתים מלאים כסף וזהב, או אולי יותר מזה, אז ישתלם לו לעבור את פי' ה', אבל ר' יוסי בן קסמא הדגיש שאפילו אם תתן לי את כל העושר שבעולם אעפ"כ איני דר ה', אלא במקום תורה, ודו"ק

קביעת מעלתן של ישראל לפני כניסתן לארץ

- א -

פרשת בלק נאמרה לסוף שהותן של ישראל במדבר ארבעים שנה, דכל ספר דברים אינה אלא משנה תורה, חזרה על התורה שנאמרה משך ארבעים שנים הללו, וכן פרשת פנחס הוא הכנה לכניסתן לארץ ע"י פרשת נחלות ומינויו של יהושע ופרשת הקרבנות, וכן מטות מסעי הוא כלליות כל המסעות במדבר. ופרשה זו היא שנאמרה בסוף. ונראה הטעם שרצה הקב"ה לקבוע ולגלות את מעלתן של ישראל קודם כניסתן לארץ. וכבר כתב המהר"ל דמנהיגי ישראל תמיד מפקחים על כל הפרטים במחנה ישראל ועל כל מה שצריך תיקון אצליהן. אולם מי שרוצה להסתכל על התמונה השלימה צריך להיות עומד בחוץ. והמשל בזה למי שצר ציור ועמל להשלים את כל הפרטים, אם ירצה לראות התמונה השלימה יצטרך לחזור לאחוריו, והנמשל מובן. הנה משה רבינו הוא המנהיג העומד בפנים ומפקח על כל צרכי ישראל, ובלעם הוא אותו שעומד בחוץ ורואה את מעלתן בשלימות, והוא זה שנתברכו ישראל על ידו.

והיינו טעמא דפרשה זו נקרא בלשון חז"ל 'פרשת בלעם', כדאיתא בב"ב דף יד: משה כתב ספרו ופרשת בלעם, מה שלא נאמר אצל ברכות יעקב או שירת הים, אע"ג דגם אלו הדברים נאמרו ע"י מישהו אחר ולא ע"י משה רבינו בלבד, מ"מ כל התורה כולה נקראת 'תורת משה'. א"כ מאי שנא פרשת בלעם שנחלק שם לעצמה. אלא שכל הפרשיות, אע"פ שנאמרו ע"י נביאים אחרים, מ"מ נכללו בתורת משה, כלומר שנכתבו בתורה דרך עצמיותו של משה. משא"כ פרשה זו שלא היה לו שייכות לעצמיותו של משה, שהוצרכו הברכות האלו לבוא דוקא מבחוץ ע"י בלעם, כדי לקבוע מעלתן של ישראל בשלימות. והיא הרבותא בזה שמשה כתב ספרו וספר בלעם, שאף שודאי בכלל התורה היא, מ"מ חלוק משאר התורה בענין זה.

ומה היא בעצם מעלתן של ישראל? היא מה ששבחן בלעם על העבר, 'כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו' (כג, ט), שמיוסדים וחזקים כצורים וגבעות על ידי אבות ואמהות. וגם בהוה, מי מנה עפר יעקב וגו' (שם, י). וגם בעתיד, ובגוים לא יתחשב (פסוק ט), ועוד כעת יאמר ליעקב מה פעל קל (פסוק כג), וגם יזל מים מדליו וגו' וירום מאגג מלכו ותנשא מלכותו (כד, ז) וע"י בתרגום שם. והדבר עומד להתפרש יותר לפנינו.

תוכן הנס של פתיחת פי האתון

ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם וכו' (במדבר כב, כח). והדבר צריך ביאור מה היה תכליתו של נס זה של פתיחת פי האתון.

יש כמה מדרגות בברואים: דומם צומח חי ומדבר. וכל אחד מעולה יותר מהקודם לו. והא ודאי שע"י שדיבר האתון לא נתעלה למדרגת 'מדבר'. וכמו שהתפי (parrot) ג"כ מדבר, ומ"מ מוכן לכל שאעפ"כ נשאר במדרגת חי ואין לו מעלת המדבר, כמו כן האתון הזה, אף שלכאורה הבין מה שאמר, אעפ"כ נשאר על מדרגתו כחמור פשוט. וביאור ענין זה נראה, דהנה האדם נברא משני דברים: גשמי ורוחני. וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה (בראשית ב, ז) היינו חלק הגשמי שבו. ויפח באפיו נשמת חיים (שם) היינו חלק הרוחני, וביחד ויהי האדם לנפש חיה. והיא מעלת האדם שמקשר רוחני וגשמי. והיכן מעלה הזאת מופיע? 'לנפש חיה' תירגם אונקלוס 'לרוח ממללא', שמיוחד להאדם כח הדיבור. ענין הדיבור הוא הביטוי של חיבור הנשמה להגוף. וחיבור זה אינו מושלם אלא כשמבטא את עצמיותו ע"י דיבורו, ואם לא יבין האדם מה שמוציא בפיו, חסר בדיבורים אלו במעלת המדבר, שאין הנשמה נקשרת לגמרי עם הגוף, שע"י הדיבור עצמיותו מתבטאת. וממילא התכי הזה, אע"פ שמדבר איזה דיבורים, מ"מ כיון שאין לו נשמה ממעל, אין לו בכלל חשיבות של מדבר. וה"נ בפתיחת פי האתון שודאי לא נתעלתה במדרגתה, ואין זה נקרא דיבור, כיון שאין לה נשמה להתחבר עם הגוף ולבטא את עצמיות הנשמה. רק שהיה נס בעלמא שפתח פיה והדיבורים עברו דרך פיה, אבל לא נבעו הדיבורים מעצמיות האתון.

והיא תכלית נס הזה של פתיחת פי האתון, להודיע לבלעם שאין אומות העולם שוין לישראל כלל וכלל, וכח הדיבור שלו לעומת כוחן של ישראל הוא ממש כמו דיבור האתון אל בלעם, שאעפ"כ אין לו מעלת המדבר שמקשר רוחני וגשמי וכנ"ל, ולא יוכל להשתמש בכח הדיבור שלו כנגדם.

ובאמת כן היה לבסוף כשבירך אותם בלעם, דמ"מ לא יצאו הדברים מרצון בלעם עצמו, רק ששם הקב"ה הדיבור בפיו כדכתיב (כג, טז) וישם דבר בפיו ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר, ופירש"י שנתן לו הקב"ה רסן וחכה בפיו כאדם הפוקס בהמה בחכה להוליכה אל אשר ירצה, אמר לו ע"כ תשוב אל בלק ע"כ. [ועיין במהר"ל (כב, יב) על מש"כ רש"י משל אומרים לצרעה לא מעוקצין ולא מדובשין שהקשה דהא חזינן לבסוף שבירך אותן. וכי ע"ז המהר"ל שאותם הברכות היו מפי הקב"ה על כרחו של בלעם (סנהדרין קה ע"ב ע"ש) ברכות כאלו היה רוצה שיברך להם, אבל לברך מעצמו לא עי"ש בדבריו.]